

УДК 373.3.091:001.81.811.161.2](045)

Кравець Наталія Юріївна,
завідувачка науково-методичної
лабораторії початкової освіти кафедри дошкільної і початкової освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
Одеса, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1257-0927>

Козьма Наталя Василівна,
учитель початкових класів
Одеської початкової школи №95 Одеської міської ради,
Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРУПОВОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** У статті розкрито питання щодо впровадження групової форми роботи на уроках української мови в початковій школі, як ефективної форми роботи для мовленнєвого розвитку здобувачів освіти. Проаналізовано ряд наукових досліджень з питання організації групової роботи, психолого-педагогічної та методичної літератури. З'ясовано визначення групової форми навчання як технології та виду організації навчання учнів у малих групах, які об'єднанні спільною навчальною метою під опосередкованим керівництвом педагога. Розкрито основні вимоги до організації групової роботи, дотримання яких дасть можливість ефективно організувати таку роботу на уроках в початковій школі. Подано структуру групового заняття та наведено приклади прийомів об'єднання дітей у групи. Зазначено, що під час підготовки до організації групової роботи важливо чітко розуміти мету, яку бажаємо досягти і відповідно до неї добирати методи та види діяльності. Визначено особливості та переваги групової роботи й надано практичні поради, щодо впровадження даної форми роботи в освітньому процесі початкової школи. Відзначено позитивний вплив роботи в групі на формування мовленнєво-комунікативної компетентності та розвиток інтелектуальних і творчих здібностей молодших школярів. Адже, дотримуючись загальних правил організації групової роботи взагалі і на уроках української мови, зокрема, вчителі зможуть досягти ефективних результатів, тому що, саме за групової діяльності кожен учень має можливість проявити себе активним учасником освітнього процесу. Робота в групі сприяє розвитку та допомагає учням з різними здібностями та рівнями вмінь досягати своїх цілей. Наведено приклади навчальних завдань, які можна пропонувати для виконання у групі та досягати позитивних результатів у розвитку мовленнєво-комунікативної компетентності молодших школярів. Практичні вправи створено, враховуючи психологічні та дидактичні особливості організації групової роботи.*

***Ключові слова:** парна, групова робота, взаємодія, діяльність, мовленнєво-комунікативна компетентність, початкова школа.*

Постановка проблеми. Змінюється світ, змінюється темп життя, змінюються люди. Зміни вимагають від людини осмисленої діяльності у ситуації вибору, вміння ставити мету і досягати її, критично і творчо мислити, мати власну точку зору, ефективно спілкуватися. Для того, щоб розвинути такі здібності, необхідним стає особливий підхід до людини з самих витоків становлення особистості – у системі освіти.

Саме тому впровадження Нової української школи стало необхідним у розвитку сучасної української освіти.

Зважаючи на зміни у змісті шкільної освіти, підходах до організації освітнього процесу, вимогах Державного стандарту початкової освіти перед нами постає завдання приділяти особливу увагу не лише опануванню певного обсягу знань, а й створенню таких умов, які б сприяли розвитку учнів як особистостей, які критично мислять, вміють працювати з інформацією, проявляють ініціативу, самостійність, відповідальність, здатні до взаємодії, конструктивного спілкування, а також до роботи в команді і з командою.

Реалізації поставленого завдання, на нашу думку, сприятиме впровадження в освітній процес початкової школи таких технологій, методів і форм роботи за яких процес навчання перетвориться на комфортне, успішне та продуктивне освітнє середовище.

На думку вчених однією з таких технологій є інтерактивне навчання, яке передбачає застосування активних методів і форм роботи, ґрунтуючись на співпраці та взаємонавчання: «вчитель – учень», «учень – учень». Саме за такої організації освітнього процесу учні вчитимуться демократичності,

вмінню ефективно спілкуватися, критично мислити й приймати обґрунтовані рішення.

Враховуючи те, що інтерактивне навчання передбачає організацію роботи з дітьми в парах і групах, що дає можливість залучати учнів до командної роботи, формулювати й висловлювати свої думки та поважати думки інших, вільно володіти мовою для вирішення навчальних завдань і життєвих ситуацій та сприяє розвитку мовленнєво-комунікативної компетентності, вважаємо за доцільне застосовувати метод групової роботи на уроках української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню організації групової роботи у своїх дослідженнях розглядали Т. Гільберг, О. Лопуга, Н. Пожар, О. Пометун, Г. Токмань, А. Ярошенко та ін.

Мета – розкрити особливості групової роботи на уроках української мови в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах розвитку освітньої системи, перетворення, які постійно відбуваються, мають неабияку соціальну значущість та впливають на учнів, як суб'єктів освітнього процесу.

Учні, які знаходяться в центрі цих перетворень, можуть зрозуміти себе і всі процеси, що відбуваються навколо, тільки взаємодіючи один з одним та з оточуючими людьми. Тільки спілкуючись, можна досягнути взаєморозуміння, яке необхідне для розвитку особистості. Тому першочерговим завданням школи і вчителя, зокрема, є навчання дітей ефективному й конструктивному спілкуванню. Реалізації такого завдання сприятиме організація групової взаємодії між учителем і учнем та між учнями у класі.

Групова форма навчальної діяльності виникла як альтернатива існуючим традиційним формам навчання, заснована на ідеях Ж.-Ж. Руссо, Ю. Г. Песталоцці, Дж. Дьюї про вільний розвиток і виховання дитини. Вважалося, що вмиле поєднання індивідуальної та групової навчальної діяльності сприяє успішному навчанню дітей, а їх активність, взаємодія і самостійність підвищують ефективність уроку.

Проблемі використання групової навчальної діяльності присвячені праці багатьох дослідників. Вагомий внесок у розробку загальних принципів організації групової навчальної діяльності зробила А. Ярошенко, яка звернула увагу на проблему практичного застосування організації групового навчання у викладанні різних дисциплін (Ярошенко, 1997).

У дослідженнях Г. Токмань, підкреслено думку про те, що групові форми навчання відкривають дітям можливості для співпраці. Спілкуючись, учні набувають соціального досвіду, отримують задоволення від результатів власної та спільної діяльності, у них формуються такі цінності як взаємодопомога, взаємозбагачення, само оцінювання (Токмань, 2012).

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави для визначення групової форми навчання як технології та виду організації навчання учнів у малих групах, які об'єднані спільною навчальною метою під опосередкованим керівництвом педагога. За такої організації навчальної роботи вчитель має можливість керувати навчально-пізнавальною діяльністю учнів через ті завдання, які він ставить перед ними і виконання яких потребують спільних зусиль групи для досягнення загального результату (кінцевого продукту), що передбачає спільне планування, обговорення, вибір способів виконання й оцінювання.

Молодшим школярам важко відстоювати свою точку зору, свою позицію, ставити запитання, бути ініціативними у здобутті знань. За групової роботи стосунки між учителем та учнями на уроці набувають характеру партнерської взаємодії – учні співпрацюють, допомагають та активно спілкуються один з одним. Тому саме індивідуальні, парні та групові форми організації освітньої діяльності створюють ситуації, коли кожен учень має можливість висловитися, проявити себе у комунікативному процесі.

Таким чином, навчання, яке організовано методами групової взаємодії дає можливість учням вчитись доводити твердження, відстоювати думку, набувати досвіду спілкування, розвивати творчі здібності, формувати свою особистість.

Групова навчальна діяльність виконує багато функцій, одна з яких – організаційна і полягає вона в тому, що учні вчаться розподіляти обов'язки між учасниками діяльності, розв'язувати конфлікти, що виникають у спільній діяльності, допомагати один одному у вирішенні спільних питань та прийнятті виважених рішень, презентувати напрацювання групи. У груповій роботі дитина бере на себе функції вчителя і виконує дорослі види діяльності.

Зважаючи на те, що групова робота це сукупність методів і технік для організації спільної діяльності учнів та управління нею, можна визначити, що така діяльність :

по-перше, мотивує кожного учня до засвоєння теми, бо результат кожного буде вагомим для досягнення результатів групою;

по-друге, окрім засвоєння певного багажу знань, група учнів навчає кожного свого члена тобто

відбувається взаємонавчання;

по-третє, сприяє розвитку наукового світогляду школярів, критичного мислення та комунікативних навичок;

по-четверте, в процесі групової діяльності формуються гуманістичні та демократичні цінності, реалізуються моральні й етичні принципи.

Відтак, ми можемо говорити про особливості і певні переваги групової роботи. Дуже важливо, що здійснюється вона у неформальній атмосфері, розташування учасників змінюється залежно від завдань уроку: колом, півколом, малими групами тощо. Відбувається обмін інформацією між учителем та учнем, а також між самими учнями. Знання і досвід учнів визнаються та цінуються. Все це сприяє соціалізації особистості, прояву активності, здатності до спільної, творчої, навчальної й пізнавальної діяльності. Діти мають можливість працювати в міру своїх сил та здібностей, можливостей та психологічних особливостей, відчуваючи при цьому свою причетність до процесу навчання, відповідальність за результати діяльності групи. Чергування різноманітних форм діяльності дає можливість підтримувати увагу та інтерес учнів впродовж всього уроку. Усі учасники мають можливість вільно висловлювати свої думки, що створює умови для розвитку мовлення.

Зворотний зв'язок, забезпечений безпосередньо в процесі навчання, дає змогу оперативно корегувати освітній процес, з'ясувати незрозумілі питання та виявляти прогалини у знаннях. Всього цього ми можемо досягти, впроваджуючи групові форми роботи для організації навчання учнів.

Отже, групова робота забезпечує ґрунтовне, усвідомлене навчання. Її переваги полягають у тому, що спільна діяльність допомагає впоратися із складними завданнями та сприяє формуванню навичок ефективного спілкування й розвитку мовленнєвої компетентності.

Досвід роботи показує, що молодші школярі мають бажання та готові працювати разом, адже спільна діяльність створює ситуацію успіху та приносить задоволення. Однак, не варто сподіватись, що об'єднавши учнів у групи ми швидко отримаємо ефективний результат від їхньої спільної роботи. Варто зауважити, що учні можуть втратити інтерес до виконання завдання саме через невміння узгодити свої дії з діями інших. Тому, рекомендуємо спочатку учнів підготувати до парної роботи, а згодом і до роботи в групі.

Вчителю варто пам'ятати про те, що така робота має бути ретельно продумана, чітко спланована й оптимально скерована. Щоб досягти кращих результатів, вчителю необхідно чітко продумати мету групової роботи, її структуру, завдання, форми підведення підсумків роботи, підібрати методи зворотного зв'язку та рефлексії. Важливо скласти детальні інструкції якими будуть користуватися учні при вирішенні запропонованого завдання.

У дослідженні Н. В. Пожар визначено основні вимоги до організації групової роботи на уроці, які об'єднано у три групи й акцентовано увагу на тому, що дотримання цих вимог дасть можливість учителю ефективно організувати групову роботу (Пожар, 1999).

До першої групи відносяться вимоги пов'язані з підбором завдань, які мають бути спрямовані на реалізацію дидактичної мети. Важливо, щоб вирішуючи завдання у складі групи, учні прагнули до спільного обговорення та активної участі кожного члена команди. Обираючи завдання для груп, вчитель має враховувати вікові особливості, вподобання та здібності своїх учнів (Пожар, 1999).

До другої групи дослідниця відносить знання психологічних особливостей учнів. Вчитель має пам'ятати про доцільність об'єднання учнів у групи з різним рівнем навчальних можливостей, наявність лідерських якостей, підготовленість учнів, обсяг і складність матеріалу, що вивчається (Пожар, 1999).

До третьої групи входять вимоги щодо аналізу та корекції діяльності групи, своєчасного виявлення труднощів та надання консультації, оцінення внеску кожного учня в спільну роботу (Пожар, 1999).

У дослідженні Т. Гільберг визначено основні принципи формування груп: «створювати групи можна на різних етапах уроку; кожна група діє стільки часу, скільки їй відводиться для виконання запропонованого завдання; група отримує завдання на обмежений час і після закінчення часу звітує про результати роботи» (Гільберг, 2020).

Кожне групове заняття має відповідну структуру, якої бажано дотримуватися під час організації освітнього процесу.

Перша частина – вступна: створення проблемної ситуації або підбір пізнавального завдання; надання інструктажу; підготовка дидактичного та роздаткового матеріалу й об'єднання учнів у групи.

Друга частина – групова робота: розподіл ролей у групі; ознайомлення із завданням; розподіл та виконання індивідуальних завдань; обговорення індивідуальних результатів роботи у групі та прийняття спільного рішення щодо висновків та підготовки до презентації спільних напрацювань.

Остання частина – заключна, під час якої повідомляються результати роботи в групах; проводиться

аналіз виконаного пізнавального завдання; робиться загальний висновок про групову роботу та визначається рівень досягнення поставлених цілей.

Готуючись до організації групової роботи маємо чітко розуміти мету, яку ми хочемо досягнути і відповідно до цілей добирати методи або види діяльності:

- «мозаїка», «взаємне навчання», «карусель», «ажурна пилка» тощо – доцільно застосовувати під час вивчення нової інформації;
- «розбір кейсів», обговорення, симуляційні ігри – коли потрібно розвивати уміння аналізувати;
- «снігова куля», «акваріум», робота в парі, рольові ігри, дискусії для розвитку соціальних умінь;
- «мозковий штурм, навчальні проєкти - для генерування нових ідей;
- презентація, рефлексія, оцінювання та взаємооцінювання – створення можливості учням навчатися відчувати і розуміти себе.

Групова робота вимагає від дитини емоційної та розумової напруги, тому має бути нетривалою: оптимальний час – 5-7 хвилин (1-2 клас), 15-20 хвилин (3-4 клас).

Існує велика кількість різних способів об'єднання дітей у групи. У роботі «Групові форми роботи як засіб розвитку пізнавальної активності та комунікативних вмінь молодших школярів» пропонується об'єднувати дітей у групи такими способами: за певною ознакою (пора року, колір очей, волосся тощо); за бажанням учнів; за вибором командира групи; за вибором вчителя – об'єднання відбувається в групі учнів з однаковим темпом роботи або за інтелектуальними здібностями (Лопуга, 2018).

Найбільше дітям подобається коли об'єднання відбувається випадково.

Отже, дотримуючись загальних правил організації групової роботи взагалі і на уроках української мови, зокрема, вчителі зможуть досягти ефективних результатів, бо саме за групової діяльності кожен учень має можливість проявити себе активним учасником освітнього процесу. Робота в групі сприяє розвитку та допомагає учням з різними здібностями та рівнями вмінь досягати своїх цілей.

Приклад 1. Тема уроку. Робота над реченнями.

Мета: повторити і систематизувати знання учнів про іменник та прикметник; удосконалювати вміння відрізняти прикметники від інших частин мови; розширювати знання дітей про значення і роль іменника і прикметника у мовленні.

1 група. Від іменника «калина» утворіть прикметники і введіть їх у речення.

Речення запишіть у зошит, утворені прикметники підкресліть.

1. З ___ вуст молоді дівчини зринає задушевна пісня.
2. ___ чай допомагає від застуди.
3. У багатьох селах України зустрічаються ще ___ гаї.

2 група. Від іменника «береза» утворіть прикметники і введіть їх у речення.

Речення запишіть у зошит, утворені прикметники підкресліть.

1. Хлопців нагодували _____ кашею.
2. У багатьох селах України зустрічаються ще _____ гаї.
3. Навесні _____ листя має ніжно-зелений колір

3 група. Від іменника «верба» утворіть прикметники і введіть їх у речення.

Речення запишіть у зошит, утворені прикметники підкресліть.

1. На гілочках розпускаються маленькі та ніжні _____ котики.
2. _____ гілка зацвіла у мене на столі.
3. Над річкою звисають _____ котики.

Приклад 2. Урок розвитку мовлення. Тема уроку «Книга дорожча за найбільше багатство»

Складання пам'ятки.

Мета: вчити добирати переконливі докази, аналізувати, робити висновки.

Складання пам'ятки «Правила поведінки з книгою»

- Перед вами картки у вигляді книг, серед запропонованих вам потрібно обрати ті, які можна використати для складання пам'ятки.

1 група. Серед запропонованих тверджень оберіть ті, які можна використати для складання пам'ятки.

1. Беріть книгу чистими руками.
2. Гортаючи її сторінки, не слинити пальці.
3. Бери книги брудними руками.
4. Для збереження книги її необхідно обгорнути.
5. Гортати сторінки слід за верхній куточок.
6. Під час читання перегинай книги.
7. Малюй у книжках.

2 група. Серед запропонованих тверджень оберіть ті, які можна використати для складання пам'ятки.

1. Під час читання не перегинайте її.
2. Кидай книги та грайся з ними.
3. Користуйтеся закладками.
4. Не слід класти в книгу різні предмети.
5. Залишай книгу під дощем та сонячним промінням.
6. Не малюйте в них, не підкреслюйте слів.
7. Книги не потрібно обгортати та використовувати закладки.

3 група. Серед запропонованих тверджень оберіть ті, які можна використати для складання пам'ятки

1. Не читайте книги під час їжі.
2. Гортаючи сторінки слинь пальці.
3. Любіть книгу і бережіть її.
4. Тримай книги на кухні та на горіщі.
5. Не кидайте книг і не грайтеся ними.
6. Тримайте книги в спеціально відведеному вдома місці.
7. Під час їжі читай книгу.

Кожна група обирає свої правильні твердження та прикріплює їх на дошку, для складання загальної пам'ятки.

Приклад 3. Тема уроку. Робота з частинами мови. Складання сенкану.

Мета: розвиток образного мислення, вчити узагальнювати інформацію та виражати власне ставлення до неї.

Для складання тексту нам потрібні слова, бо чим більше ми знаємо слів по темі, тим яскравішим буде наш текст. Серед запропонованих слів оберіть ті, якими можна охарактеризувати книгу.

1-2 група відбирає іменники (розум, ворог, друг, безглуздя, знання, джерело знань, насолода, подружка, скарб, багатство).

3-4 група відбирає прикметники (працьовита, гарна, розумна, цінна, мудра, красива, цікава, грайлива, корисна, чудова, талановита).

5-6 група відбирає дієслова (розповідає, відкриває, повідомляє, працює, лікує, шкодить, навчає, виховує, заважає, ознайомлює).

Після вилучення слів діти складають сенкан – вільний вірш із п'яти рядків.

Групову навчальну діяльність доцільно застосовувати на всіх етапах уроків української мови, враховуючи вікові особливості учнів початкової школи.

При виборі методу у кожній конкретній ситуації потрібно враховувати не лише його освітній, а й виховний потенціал. Так, наприклад, проблемно-пошукові методи орієнтують на нестандартну діяльність, самостійний вибір шляхів і засобів досягнення поставленої мети, що в подальшому житті буде основою для формування соціальних навичок.

Висновки. Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, професійного стандарту вчителя початкових класів мета професійної діяльності вчителя полягає в організації навчання та виховання учнів під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей, також розвитку інтелектуальних творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації та продовження навчання.

Саме тому важливо на уроках української мови приділяти увагу організації спільної діяльності учнів. Впровадження групових форм роботи допомагає реалізувати багато важливих завдань:

1) стимулювати пізнавальну активність і самостійність учнів, створювати оптимальні умови для сприймання навчального матеріалу та його успішного засвоєння, навчати дітей здійснювати самоконтроль, самоаналіз, самооцінювання;

2) забезпечувати групове спільне навчання, яке сприяє індивідуалізації навчання, але також дає відчуття емоційної та інтелектуальної підтримки;

3) розвивати соціальні навички, які можуть допомогти подальшій адаптивній соціалізації;

4) приділяти увагу розвитку емоційної сфери, моральних рис, якостей характеру дитини;

5) розвивати комунікативні навички.

Спостереження за діяльністю учнів в парах і групах дає нам підстави стверджувати, що таке навчання уможливорює залучати учнів до командної роботи, вчити формулювати й висловлювати свої думки та поважати думки інших, вільно володіти мовою для вирішення навчальних завдань і життєвих

ситуацій та сприяє розвитку мовленнєво-комунікативної компетентності, а також значно підвищує рівень навчальних досягнень кожного учня.

Така навчальна співпраця виховує повагу до інших, толерантність, вміння мислити критично, доброзичливо давати оцінку роботам інших членів колективу та критично оцінювати свої, висловлювати свої думки та змінювати їх у разі вагомих аргументів інших учасників спільної діяльності.

Все це дає підстави визначити групову форму навчання як технологію та вид організації навчання учнів, які об'єднані спільною освітньою метою з непрямым керівництвом вчителя – дієвою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бібік, Н. М. (Ред.). (2017). Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
- Вашуленко, М. С. (2015). Довідник молодшого школяра з української мови і мовлення. Освіта.
- Вашуленко, М. С. (Ред.). (2012). Методика навчання української мови в початковій школі. Літера ЛТД.
- Гільберг, Т. (2020). Групова робота як засіб формування ключових компетентностей молодших школярів». URL: <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/16.html>
- Коротун, І. (2005). Робота в парах в 1 класі. Початкова школа. (9), 14-18.
- Лопуга, О. (2018). «Групові форми роботи як засіб розвитку пізнавальної активності та розвитку комунікативних вмінь молодших школярів». URL: <https://maryanivkaschool.klasna.com/ru/article/grupovi-formi-roboti-yak-zasib-rozvitku-piznavalno.html>
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження «Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи» № 283 (2018). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>
- Пожар, Н. В. (1999). Групові форми організації пізнавальної діяльності старшокласників в умовах інформатизації навчання [Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук, спец. 13.00.01 «теорія та історія педагогіки», Харків].
- Пометун, О. І. (2004). Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. А.С.К.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти» № 688 (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
- Токмань, Г. Л. (2012). Методика навчання української літератури в середній школі. Академія.
- Ярошенко, О. Г. (1997). Групова навчальна діяльність школярів: Теорія і методика. Партнер.

REFERENCES

- Bibik, N. M. (Red.). (2017). Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia. Kyiv. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
- Vashulenko, M. S. (2015). Dovidnyk molodshoho shkoliara z ukrainskoi movy i movlennia. Osvita.
- Vashulenko, M. S. (Red.). (2012). Metodyka navchannia ukrainskoi movy v pochatkovii shkoli. Litera LTD.
- Hilberh, T. (2020). Hrupova robota yak zasib formuvannia kliuchovykh kompetentnostei molodshykh shkoliariv» URL: <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/16.html>.
- Korotun, I. (2005). Robota v parakh v 1 klasi. Pochatkova shkola. (9), 14-18.
- Lopuha, O. (2018). «Hrupovi formy roboty yak zasib rozvytku piznavalnoi aktyvnosti ta rozvytku komunikatyvnykh vmin molodshykh shkoliariv». URL: <https://maryanivkaschool.klasna.com/ru/article/grupovi-formi-roboti-yak-zasib-rozvitku-piznavalno.html> .
- Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy «Pro zatverdzhennia «Metodychnykh rekomendatsii shchodo orhanizatsii osvitnoho prostoru Novoi ukrainskoi shkoly» № 283 (2018). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli> .
- Pozhar, N.V. (1999). Hrupovi formy orhanizatsii piznavalnoi diialnosti starshoklasnykiv v umovakh informatyzatsii navchannia [Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk, spets. 13.00.01 «teoriia ta istoriia pedahohiky», Kharkiv].
- Pometun, O. I. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia. A.S.K.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Derzhavnogo standartu pochatkovoi osvity» № 688 (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
- Tokman, H.L. (2012). Metodyka navchannia ukrainskoi literatury v serednii shkoli. Akademiia.

Yaroshenko, O. H. (1997). Hrupova navchalna diialnist shkoliariv: Teoriia i metodyka. Partner.

Natalia Kravets,
head of the scientific and methodical department
primary education laboratories
departments of preschool and primary education
of Odesa Regional Academy of In-Service Education,
Odesa, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-1257-0927>

Natalya Kozma,
primary school teacher
Odesa Primary School No. 95 of the Odesa City Council
Odesa, Ukraine

FEATURES OF GROUP WORK ORGANIZATION IN UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

Abstract. *The article discusses the issue of implementing a group form of work in Ukrainian language lessons in primary school, as an effective form of work for the speech development of students. A number of scientific studies on the issue of group work organization, psychological-pedagogical and methodical literature were analyzed. The definition of the group form of education as a technology and type of organization of student education in small groups united by a common educational goal under the mediated leadership of the teacher has been clarified. The main requirements for organizing group work have been revealed, compliance with which will make it possible to effectively organize such work in lessons in primary school. The structure of a group lesson is given and examples of methods of grouping children are given. It is noted that during preparation for the organization of group work, it is important to clearly understand the goal that we want to achieve and, in accordance with it, to select methods and types of activities. The features and advantages of group work are determined and practical advice is given on the implementation of this form of work in the educational process of primary school. The positive impact of working in a group on the formation of speech and communication competence and the development of intellectual and creative abilities of younger schoolchildren was noted. After all, by following the general rules of organizing group work in general and in Ukrainian language lessons, in particular, teachers will be able to achieve effective results, because it is during group activities that every student has the opportunity to show himself as an active participant in the educational process. Working in a group promotes development and helps students with different abilities and skill levels achieve their goals. There are examples of educational tasks that can be offered to be performed in a group and achieve positive results in the development of speech and communication competence of younger schoolchildren. Practical exercises were created taking into account the psychological and didactic features of the organization of group work.*

Key words: *pair work, group work, interaction, activity, speech and communication competence, primary school.*

Дата надходження до редакції: 7.04.2023 р.

© Кравець Н.Ю., Козьма Н.В., 2023